

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор закладу вищої освіти з науково-педагогічної роботи

доц. Ігор ГЕРУШ

“ 28 ” 08 2022 р.

ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(СИЛАБУС)

з вивчення навчальної дисципліни

«ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЕКОНОМІКА ФАРМАЦІЇ»

підготовки фахівців на початковому рівні (короткий цикл) вищої освіти

галузі знань – 22 «Охорона здоров'я»

спеціальності – 226 «Фармація, промислова фармація»

освітній ступінь – молодший бакалавр

медсестринсько-фармацевтичне відділення фахового коледжу БДМУ

кафедра – фармації

курс навчання – I (на основі повної загальної середньої освіти)

Схвалено на засіданні кафедри фармації

Протокол № 20 від «6» червня 2022 року

Завідувач кафедри фармації, доцент

(підпис)

Олег ГЕРУШ

Схвалено на засіданні предметної (циклової) комісії фармацевтичних дисциплін

Протокол № 5 від «16» серпня 2022 року

Голова предметної (циклової) комісії
фармацевтичних дисциплін, доцент

(підпис)

Олександра ГОРОШКО

Чернівці – 2022

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	Фармації
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Сидор Валерія Валеріївна – викладач фахового коледжу БДМУ sydor.valery@bsmu.edu.ua +380 (50) 990 69 58 Гончарук Яна Ігорівна – викладач фахового коледжу БДМУ jana.honcharuk@bsmu.edu.ua +380 (95) 551 00 28 Пазинюк Анна Юріївна – викладач фахового коледжу БДМУ pazyniuk.anna.ff15@bsmu.edu.ua +380 (96) 376 46 88
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/farmatsiyi/
Веб-сайт кафедри	http://pharmak.bsmu.edu.ua/
E-mail	pharmacy@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Руданського, 34
Контактний телефон	+38 (0372) 55 92 89

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Форма навчання	денна
Статус дисципліни	нормативна
Кількість кредитів	3
Загальна кількість годин	90
Лекції	18
Практичні заняття	56
Самостійна робота	16
Вид заключного контролю	підсумковий модульний контроль

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Організація та економіка фармації – наука, яка спрямована на формування професійно важливих знань, вмінь та навичок щодо організації фармацевтичного забезпечення населення і фармацевтичної діяльності відповідно до вимог чинного законодавства і міжнародних стандартів, здійснення аналізу і планування діяльності аптечного закладу.

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-u-vdnzu-bukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>);

- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukcziya-shhodo-ocziyuvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);

- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);

- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyacziyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);

- Кодекс академічної доброчесності (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf);
- Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);
- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);
- Положення про порядок та умови обрання студентами вибіркових дисциплін (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyz_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);
- Правила внутрішнього трудового розпорядку Буковинський державний медичний університет (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovir-dodatok.doc>).

4.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4. Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5. Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
Українська мова	Технологія ліків
Математика	Основи менеджменту та маркетингу у фармації
Іноземна мова	Основи медичного та фармацевтичного товарознавства
	Фармакологія

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

6.1 Мета: викладання навчальної дисципліни «*Організація та економіка фармації*» є формування у студентів системи знань про організаційно-економічні аспекти фармацевтичної діяльності у сучасних умовах, підготовка студентів до практичної роботи аптечних підприємств різних видів та форм власності, до виконання функціональних обов'язків на посадах, які можуть займати фармацевти за умови реформування системи охорони здоров'я та наближення її до європейських

стандартів.

6.2 Завдання: вивчення дисципліни «*Організація та економіка фармації*» є:

- сприяти формуванню професійно необхідних знань, умінь та навичок відповідно до освітнього ступеню;
- забезпечити теоретичну базу для подальшого вивчення інших фармацевтичних та економічних дисциплін згідно навчального плану;
- здатність використовувати знання нормативних та законодавчих актів в практичній діяльності;
- здатність використовувати професійно-профільовані знання в постачанні аптечних закладів лікарськими засобами та виробами медичного призначення;
- здатність проводити інформативну роботу серед населення щодо профілактики захворювань та поліпшення здоров'я;
- здатність використовувати професійно-профільовані знання для забезпечення умов зберігання лікарських засобів, лікарської рослинної сировини та виробів медичного призначення.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:

7.1. інтегральні:

7.2. Здатність розв'язувати у процесі навчання типові спеціалізовані завдання та ситуаційні задачі, які передбачають застосування положень і методів відповідної науки. Критично осмислювати та вирішувати практичні проблеми у професійній діяльності, правильно формувати судження та зрозуміло доносити власні знання і висновки з обґрунтуванням для фахової та нефахової аудиторії.

7.3. загальні:

ЗК 1. Здатність застосовувати одержані знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність до вирішення професійних проблеми та поставлених завдань.

ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 13. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

7.4. спеціальні (фахові, предметні):

ФК 1. Здатність використовувати законодавчу, нормативно-правову бази України та дотримуватися вимог належних практик щодо здійснення професійної діяльності.

ФК 6. Здатність організовувати діяльність аптеки із забезпечення населення та закладів охорони здоров'я лікарськими засобами, виробами медичного призначення відповідно до вимог Належної аптечної практики (GPP) та інших організаційно-правових норм фармацевтичного законодавства.

ФК 7. Здатність надавати фармацевтичну допомогу споживачам фармацевтичних послуг, щодо рецептурних та безрецептурних лікарських засобів й інших товарів аптечного асортименту, та фармацевтичну опіку під час вибору та реалізації безрецептурного лікарського засобу.

ФК 9. Здатність застосовувати знання та уміння у практичній діяльності пов'язані з етапами обігу лікарських засобів в установах та підприємствах фармацевтичної галузі незалежно від форм власності.

ФК 11. Здатність до виконання завдань, направлених на забезпечення та контроль якості лікарських засобів та лікарської рослинної сировини.

ФК 12. Здатність забезпечувати належне зберігання лікарських засобів та виробів медичного призначення відповідно до їх фізико-хімічних властивостей та правил Належної практики зберігання (GSP).

ФК 13. Здатність організовувати систему звітності та обліку (управлінського, статистичного, бухгалтерського та фінансового) в аптечних закладах, здійснювати товарознавчий аналіз, адміністративне діловодство, документування та управління якістю згідно з нормативно-правовими актами України.

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна

дисципліна.

ПРЗ 1. Знання структури сучасної системи охорони здоров'я України; основ законодавства в системі охорони здоров'я та основних нормативно-правових документів, що регламентують фармацевтичну діяльність.

ПРЗ 2. Знання принципів організації роботи та управління аптечними закладами та їх структурними підрозділами.

ПРЗ 3. Знання фахової термінології.

ПРЗ 4. Знання принципів організації фармацевтичної допомоги різним групам населення та категоріям хворих.

ПРЗ 5. Здатність застосовувати знання щодо забезпечення санітарно-протиепідемічного режиму аптечних закладів; основ безпеки життєдіяльності та охорони праці.

ПРФ 1. Здійснювати організаційні функції в управлінні аптечними закладами та їх структурними підрозділами, керуючись вимогами діючої законодавчої, нормативно-правової бази України.

ПРФ 2. Використовувати набуті знання та практичні навички в сфері професійної діяльності.

ПРФ 11. Проводити санітарно-освітню та інформаційну роботу серед населення та медичних працівників.

ПРФ 16. Здатність до самонавчання та продовження професійного розвитку.

9. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **90** годин (**3** кредити ECTS).

9.1. МОДУЛЬ І

«ОРГАНІЗАЦІЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ»

Змістовий модуль 1.

«Організаційні принципи фармацевтичного забезпечення населення. Організація відпуску ліків промислового виготовлення та екстемпоральних лікарських засобів.»

Конкретні цілі:

Засвоїти принципи організації фармацевтичного забезпечення населення відповідно до вимог Належної аптечної практики.

Трактувати вимоги міжнародних стандартів фармацевтичної діяльності.

Використовувати нормативно-правові акти, які регламентують діяльність підприємств фармацевтичної галузі.

Пояснювати основні принципи Національної лікарської політики.

Характеризувати організаційну структуру фармацевтичної галузі та основні принципи державного регулювання фармацевтичної діяльності.

Аналізувати сучасний стан фармацевтичного забезпечення населення.

Інтерпретувати завдання й функції аптек та їх структурних підрозділів.

Класифікувати аптеки за різними критеріями.

Визначати порядок відкриття аптек (фармацевтичних фірм).

Характеризувати особливості ліцензування діяльності з оптової та роздрібною торгівлі ЛЗ, виробництва (виготовлення) ЛЗ.

Організувати інформаційну роботу в аптеці.

Засвоїти Національні програми протидії нелегальному обігу контрольованих речовин.

Знати доступ медичних та фармацевтичних працівників до обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.

Знати квотування, виготовлення, зберігання, ввезення та вивезення контролюючих речовин та оформлення необхідних документів.

Знищення лікарських засобів, до складу яких входять наркотичні засоби, психотропні речовини та прекурсори.

Знати порядок роботи аптек з товарними запасами та організаційні засади внутрішньоаптечного виробництва ліків.

Організувати належне зберігання ліків та товарів аптечного асортименту.

Визначати поточну потребу у ЛЗ та здійснювати їх замовлення.

Складати замовлення-вимоги.

Організувати приймання товару від постачальників.

Організувати зберігання ЛЗ та товарів аптечного асортименту відповідно до вимог нормативно-правових актів.

Документально оформлювати відпуск товару у інші відділи та структурні підрозділи аптеки, ЛПЗ.

Знати особливості одержання, приймання та належного зберігання наркотичних лікарських засобів, психотропних речовин та прекурсорів.

9.2 Тематична структура модуля (змістових модулів).

МОДУЛЬ I

«ОРГАНІЗАЦІЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ»

Тема 1. Організація діяльності аптек. Вступний інструктаж з охорони праці.

Фармацевтична галузь у макроекономічному комплексі країн. Основні завдання функціонування фармацевтичної галузі у країнах з різним станом розвитку економіки. Соціально-економічне значення фармацевтичної діяльності.

Основні форми та методи фармацевтичного забезпечення населення в міжнародній практиці та в Україні. Міжнародні організації, що регулюють фармацевтичну діяльність на макроекономічному рівні (Всесвітня організація охорони здоров'я – ВООЗ; Міжнародна фармацевтична федерація – МФФ; Всесвітня торгова організація – ВТО; Європейське співтовариство – ЄС). Значення діяльності міжнародних організацій у розробці програм гармонізації законодавчої бази, організаційних принципів, систем управління фармації різних країн світу.

Міжнародні стандарти, що регламентують фармацевтичну діяльність:

- «Належна клінічна практика» (Good Clinical Practice – GCP);
- «Належна лабораторна практика» (Good Laboratory Practice – GLP);
- «Належна виробнича практика» (Good Manufacturing Practice – GMP);
- «Належна дистрибуторська практика» (Good Distribution Practice – GDP);
- «Належна фармацевтична (аптечна) практика» (Good Pharmaceutical Practice – GPP).

Сутність та значення міжнародних стандартів у організації якісної фармацевтичної допомоги.

Національна лікарська (фармацевтична) політика (НЛ(Ф)П): головні цілі і пріоритети. Роль ВООЗ у формуванні Національних програм охорони здоров'я. Завдання, основні принципи створення, порядок впровадження НЛ(Ф)П в Україні та інших країнах світу.

Організаційна структура фармацевтичної галузі та її державне регулювання в Україні, рівні управління. Законодавчо-нормативна база, що регламентує фармацевтичну діяльність в Україні. Організація ліцензування фармацевтичної діяльності у країнах ЄС, СНД, інших країнах. Міжнародні вимоги та норми ЄС до фармацевтичної діяльності.

Сучасна нормативно-правова база, що регулює обіг ЛЗ та фармацевтичну діяльність в Україні. Комплекс законів, постанов та галузевих наказів. Класифікація нормативно-правових актів та види підзаконних актів. Порядок набуття чинності нормативно-правових актів. Види назв та класифікації лікарських засобів. Маркування та штрихове кодування ЛЗ. Основні інформаційні портали, пошукові системи, довідники ЛЗ. Бази даних і реєстри, які використовуються у фармації.

Аптека як заклад охорони здоров'я та як підприємство. Основні завдання та функції аптеки. Класифікація аптечних закладів. Спеціалізація аптечних закладів. Організаційна структура, обладнання та устаткування, приміщення аптек. Штат аптеки. Матеріальна відповідальність працівників аптек, її види, юридична база й документальне оформлення. Сучасні форма фармацевтичного забезпечення населення.

Порядок відкриття аптек. Основні принципи розвитку та розміщення аптек. Перспективи та проблеми розвитку аптек в умовах ринкової економіки. Організація роботи аптек (фармацевтичних фірм) різних форм власності та господарювання в умовах ринку.

Особливості ліцензування фармацевтичної діяльності в Україні. Ліцензійні умови провадження діяльності, пов'язаної з виробництвом, оптовою та роздрібною реалізацією лікарських засобів. Кваліфікаційні вимоги до фармацевтичного персоналу.

Тема 2. Організація забезпечення ЛЗ та виробами медичного призначення стаціонарних хворих.

Визначення міжлікарняної (МЛА) та лікарняної аптек (ЛА). Основні завдання та функції аптек, що здійснюють забезпечення лікарськими засобами і виробами медичного призначення стаціонарних хворих. Функції МЛА і ЛА. Приміщення, штат та особливості організаційної структури МЛА і ЛА. Порядок відпуску аптечних товарів лікувально-профілактичним закладам з госпрозрахункових аптек. Особливості відпуску аптечних товарів лікувально-профілактичним закладам з бюджетних аптек. Госпітальна (лікарняна) аптека за кордоном.

Інструкція із санітарно-протиепідемічного режиму аптечних закладів. Загальні вимоги до приміщень та устаткування аптечних закладів. Загальні санітарно-гігієнічні вимоги до прибирання приміщень, догляду за устаткуванням аптечних закладів. Вимоги до особистої гігієни персоналу аптечних закладів, що не здійснюють виробництво (виготовлення) лікарських засобів. Вимоги до приміщень, устаткування аптечних закладів та санітарно-гігієнічні вимоги при виробництві (виготовленні) ліків в умовах аптеки. Вимоги до особистої гігієни персоналу аптечних закладів, що здійснюють виробництво (виготовлення) лікарських засобів. Санітарно-гігієнічні вимоги при виготовленні нестерильних лікарських форм. Порядок контролю за дотриманням санітарно-протиепідемічного режиму в аптечних закладах.

Тема 3. Організація постачання аптечних закладів.

Процес приймання товарів від постачальників товарів аптечного асортименту. Документи необхідні для оформлення приймання товарів в аптеках. Організація зберігання лікарських засобів та товарів аптечного асортименту відповідно до вимог нормативної документації. Належна практика зберігання (Good Storage Practice – GSP). Особливості зберігання ЛЗ і ВМП залежно від фізичних і фізико-хімічних властивостей та дії різноманітних факторів зовнішнього середовища. Особливості зберігання лікарської рослинної сировини (ЛРС), перев'язувальних виробів, дезінфікуючих засобів та медичних п'явок. Особливості організації зберігання вогнебезпечних і вибухонебезпечних речовин. Особливості зберігання готових лікарських форм з урахуванням їх складу. Особливості зберігання ЛЗ і ВМП з урахуванням термінів придатності. Особливості зберігання наркотичних лікарських засобів, психотропних речовин та прекурсорів.

Організація постачання аптечних закладів згідно з міжнародними стандартами. Належна практика дистрибуції. Організація оптової торгівлі ЛЗ та товарами аптечного асортименту. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з оптової торгівлі лікарськими засобами. Порядок відкриття, реєстрація і нормативно-правове регулювання діяльності оптової фірми. Аптечні склади (бази) – завдання, функції, класифікація. Організаційна структура аптечних складів (баз). Аптечний склад (база): вимоги до приміщень, оснащення, персоналу, санітарно-гігієнічні нормативи. Приймальний відділ – функції та завдання, штат. Порядок приймання товарів та організація контролю якості лікарських засобів, що надходять до аптечного складу (бази). Відділи зберігання. Отримання товарів, їх облік, підготовка товарів до передавання у відділ експедиції. Управління розподілом товару. Основи логістики. Організація роботи оптових фірм.

Законодавчо-нормативна база, що регулює питання декларування та митного оформлення експортно-імпорتنних операцій з ліками, фармацевтичними товарами. Порядок складання контрактів на закупівлю ліків та фармацевтичних товарів у представників іноземних фірм-виробників. Формування контрактної ціни. Порядок оплати за контрактом, торгові знижки.

Умови поставки згідно з міжнародними правилами ІНКОТЕРМС. Порядок ліцензування імпорتنних лікарських засобів та товарів аптечного асортименту. Оформлення необхідної документації. Порядок декларування імпорتنних товарів. Оформлення митної декларації та інших документів. Формування митної вартості й ціни реалізації на імпорتنні лікарські засоби та фармацевтичні товари.

Тема 4. Державна система забезпечення якості лікарських засобів і виробів медичного призначення.

Забезпечення якості ЛЗ як міжнародна проблема. Організація контролю якості ліків та фармацевтичних товарів у країнах ЄС, США. Міжнародні програми ВООЗ та державна політика щодо боротьби з обігом незареєстрованих, фальсифікованих, субстандартних препаратів. Система співробітництва по фармацевтичним інспекціям PIC/S (Pharmaceutical Inspection Cooperation Scheme).

Стандартизація та сертифікація фармацевтичної продукції. Стандарти сімейства ISO-9001. Сертифікація виробників ліків та дистрибуторів (оптова ланка) за міжнародними стандартами.

Державна політика щодо боротьби з обігом незареєстрованих, фальсифікованих, субстандартних препаратів. Законодавча база, організаційна структура, рівні управління державної системи контролю якості в Україні. Порядок реєстрації ліків в Україні. Державний реєстр лікарських засобів та виробів медичного призначення (ВМП). Організація контролю якості ліків та фармацевтичних товарів на регіональному рівні. Функції державної служби з контролю якості лікарських засобів та контрольно-аналітичних лабораторій. Поняття “аналітично-нормативна документація”, “сертифікат якості виробника”, „сертифікат лабораторного аналізу (висновок щодо якості)”. Зміст та призначення сертифікатів, порядок їх зберігання. Організація інспектування підприємств та закладів фармацевтичної галузі.

Форми забезпечення контролю якості лікарських засобів. Організація вхідного контролю якості ліків та фармацевтичних товарів на аптечних складах (базах), оптових фірмах, у аптечних закладах (фармацевтичних фірмах). Методика проведення, документальне оформлення результатів вхідного контролю. Права та обов'язки «уповноваженої особи».

Завдання внутрішньоаптечного контролю якості ліків. Організація внутрішньоаптечного контролю. Попереджувальні заходи, що проводяться у аптеці для запобігання браку при виготовленні ліків. Гарантування та оцінка якості лікарських засобів. Форми внутрішньоаптечного контролю якості лікарських препаратів. Особливі вимоги до контролю якості ін'єкційних розчинів та лікарських форм для немовлят. Облік результатів внутрішньоаптечного контролю ліків. Права та обов'язки «провізора-аналітика».

Тема 5. Організація роботи відділу запасів. Охорона праці при зберіганні окремих груп лікарських засобів.

Товарні запаси в структурі господарських засобів аптек, фармацевтичних фірм. Визначення «товарообіг», «товарообіговість», «потреба», «попит». Визначення потреби та складання замовлень на товари аптечного асортименту. Належна практика закупівель (Good Pharmaceutical Procurement Practice – GPPP). Організація роботи аптек з постачальниками товарів аптечного асортименту. Методики визначення оптимального товарного запасу та складання графіку закупівлі. Розрахунок кількісного обсягу конкретного препарату. Відділ запасів у організаційній структурі аптеки. Завдання та функції відділу, штат. Організація приймання товарів в аптеках, фармацевтичних фірмах. Відпуск товарів відділам та структурним підрозділам аптеки, лікувально-профілактичним та іншим закладам.

Організація внутрішньоаптечного виробництва ліків. Виготовлення внутрішньоаптечної заготовки (ВАЗ). Визначення «внутрішньоаптечна заготовка», «концентровані розчини», «напівфабрикати», «фасовка», «дооцінка», «уцінка». Розрахунки та облік лабораторно-фасувальних робіт.

Тема 6. Організація роботи аптеки з рецептурою.

Рецептурно-виробничий відділ аптеки, його завдання, функції, оснащення та штат. Організаційні засади рецептурного відпуску ЛЗ. Порядок призначення ЛЗ. Проблеми організації рецептурного відпуску ліків в Україні. Законодавча база, що регламентує рецептурний відпуск ліків в Україні. Оснащення приміщень та робочих місць фармацевтів з приймання рецептів та відпуску лікарських засобів.

Функції, структура рецепта. Форми рецептурних бланків та загальні правила виписування рецептів на ЛЗ. Особливості виписування наркотичних, психотропних ЛЗ та прекурсорів. Гранично допустимі норми відпуску наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів у чистому вигляді та у складі комбінованих ЛЗ. Організація прийому рецептів та відпуску ЛЗ. Особливості обігу екстемпоральних ЛЗ. Облік екстемпоральної рецептури. Порядок фармацевтичного забезпечення пільгових категорій населення. Групи амбулаторних хворих та категорії населення, яким гарантовані пільги та безоплатний відпуск ЛЗ. Особливості оформлення пільгових та безоплатних рецептів. Терміни дії рецептів та зберігання їх у аптеці. Загальні вимоги до оформлення ліків, що виготовлені в умовах аптеки. Порядок утилізації рецептурних бланків.

Значення обліку рецептури в організації діяльності аптеки. Облік рецептів на ліки індивідуального виготовлення. Облік рецептів на готові лікарські засоби. Особливості обліку

рецептів та порядок оплати вартості лікарських препаратів, що виписуються на пільгових умовах та безоплатно. Законодавчо-нормативна база, що регламентує предметно-кількісний облік лікарських засобів у аптеках. Перелік лікарських засобів, що підлягають предметно-кількісному обліку. Особливості предметно-кількісного обліку лікарських засобів. Організація предметно-кількісного обліку в аптеках та лікувально-профілактичних закладах.

10. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	П	с. р.
Осінній семестр				
Тема 1. Організація діяльності аптек. Вступний інструктаж з охорони праці.	20	8	10	2
Тема 2. Організація забезпечення ЛЗ та виробами медичного призначення стаціонарних хворих.	8	2	4	2
Тема 3. Організація постачання аптечних закладів.	12	4	6	2
Весняний семестр				
Тема 4. Державна система забезпечення якості лікарських засобів і виробів медичного призначення.	10	4	4	2
Тема 5. Організація роботи відділу запасів. Охорона праці при зберіганні окремих груп лікарських засобів.	16	–	14	2
Тема 6. Організація роботи аптеки з рецептурою.	22	–	16	6
Підсумковий модульний контроль 1	2	–	2	–
УСЬОГО ГОДИН	90	18	56	16

11. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва лекції	Кількість годин
МОДУЛЬ 1		
«ОРГАНІЗАЦІЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ»		
Осінній семестр		
1.	Організація діяльності аптек. Вступний інструктаж з охорони праці. 1.1. Історія розвитку фармації. Основні принципи організації фармацевтичної діяльності. Ліцензування. 1.2. Аптека як заклад охорони здоров'я, її завдання та функції. Організаційна структура аптеки. Типи та види аптек. Спеціалізація аптечних закладів. 1.3. Порядок відкриття та діяльності аптек та їх структурних підрозділів. Вимоги до розміщення та складу приміщень аптеки. Матеріальна відповідальність аптечних працівників. 1.4. Санітарні вимоги до прибирання приміщень аптеки. Вимоги до техніки безпеки й особистої гігієни персоналу при роботі в аптеках.	8 2 2 2 2
2.	Організація забезпечення лікарськими засобами та виробами медичного призначення стаціонарних хворих. Лікарняна та міжлікарняна аптеки, їх завдання та функції. Охорона праці та виробнича санітарія при виготовленні лікарських засобів.	2
3.	Організація постачання аптечних закладів. 3.1. Організація постачання аптек товаром. Організація діяльності оптової ланки (оптової фармацевтичної фірми, аптечного складу). 3.2. Аптечний склад, його організаційна структура, обладнання приміщень, завдання та функції.	4 2 2

<i>Весняний семестр</i>		
4.	<i>Державна система забезпечення якості лікарських засобів і виробів медичного призначення.</i>	4
	4.1. Організація системи контролю забезпечення якості ліків та товарів аптечного асортименту.	2
	4.2. Державні механізми забезпечення якості лікарських засобів. Організація інспектування підприємств і закладів фармацевтичної галузі.	2
РАЗОМ:		18

12. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва практичного заняття	Кількість годин
МОДУЛЬ 1		
«ОРГАНІЗАЦІЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ»		
Осітній семестр		
<u>Змістовий модуль 1.</u>		
<i>«Організаційні принципи фармацевтичного забезпечення населення. Організація відпуску ліків промислового виготовлення та екстемпоральних лікарських засобів.»</i>		
1.	Основні принципи організації діяльності аптечних закладів. Державна політика та управління у сфері лікарського забезпечення.	2
2.	Законодавчі акти України, що регламентують діяльність у галузі лікарського забезпечення населення. Поняття про ліцензування діяльності.	2
3.	Аптека як заклад охорони здоров'я та як підприємство.	2
4.	Порядок відкриття та діяльності аптек та їх структурних підрозділів. Матеріальна відповідальність фармацевтичних працівників.	2
5.	Санітарні вимоги до прибирання приміщень аптеки. Вимоги до техніки безпеки й особистої гігієни персоналу при роботі в аптеках.	2
6.	Особливості роботи аптек, що здійснюють забезпечення лікарськими засобами і виробами медичного призначення стаціонарних хворих.	2
7.	Відпуск лікарських засобів лікувально-профілактичним закладам.	2
8.	Організація роботи аптеки з товарними запасами.	2
9.	Організація постачання аптек товаром. Організація діяльності оптової ланки.	2
10.	Аптечний склад, його організаційна структура, обладнання приміщень, завдання та функції.	2
11.	Організація державної системи забезпечення контролю якості ліків.	2
12.	Організація та завдання внутрішньоаптечного контролю якості ліків.	2
13.	Відділ запасів. Організація приймання лікарських засобів та виробів медичного призначення, що надійшли до аптеки.	2
<u>Змістовий модуль 2. Організація роботи відділу запасів. Охорона праці при зберіганні окремих груп лікарських засобів. Організація роботи аптеки з рецептурою.</u>		42
14.	Організація вхідного контролю якості лікарських засобів.	2
15.	Організація лабораторно-фасувальних робіт, їх облік.	2
16.	Формування та позначення роздрібних цін на лікарські засоби та вироби медичного призначення.	2
17.	Організація зберігання лікарських засобів та виробів медичного призначення.	2
Весняний семестр		
18.	Особливості утилізації та знищення відходів лікарських засобів.	2
19.	Організація автоматизації аптечних закладів.	2

20.	Рецептурно-виробничий відділ аптеки.	2
21.	Організаційні засади рецептурного відпуску лікарських засобів.	2
22.	Особливості оформлення рецептів на наркотичні та психотропні лікарські засоби.	2
23.	Таксування лікарських прописів. Визначення тарифів за виготовлення.	2
24.	Особливості таксування окремих індивідуальних лікарських форм.	2
25.	Облік амбулаторної рецептури.	2
26.	Організація виготовлення лікарських засобів в умовах аптеки.	2
27.	Основні правила маркування лікарських засобів, вироблених в умовах аптеки.	2
28.	Підсумковий модульний контроль 1	2
Разом:		56

13. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема для самостійного вивчення	Обсяг у годинах
1.	Історія розвитку фармації. Фармація і сучасність.	2
2.	Фармацевтична етика і деонтологія.	2
3.	Правила роздрібної та оптової реалізації лікарських засобів.	2
4.	Ліцензування діяльності аптечних закладів.	2
5.	Методика формування штатної чисельності аптечних працівників.	2
6.	Поняття про матеріальну відповідальність.	2
7.	Організація постачання лікарських засобів до аптечних установ.	2
8.	Медична промисловість України. Належна фармацевтична практика.	2
Всього		16

14. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

- Виступи на науковому студентському гуртку.
- Участь у наукових конференціях.
- Опублікування доповідей в періодичній науковій пресі (тези, статті).
- Виготовлення наочності згідно навчальних програм (таблиці, макети).
- Виготовлення стендів.
- Випуск санбюлетнів у відділеннях.
- Теми рефератів:*
 - Особливості організації фармацевтичного забезпечення населення в різних країнах світу.
 - Основні цілі та елементи формування Національної лікарської політики.
 - Міжнародні стандарти регулювання фармацевтичної діяльності.
 - Роль провізора у системі охорони здоров'я. Концепція фармацевтичної допомоги. Належна аптечна практика (GPP).
 - Організаційна структура управління фармацевтичною галуззю.
 - Ліцензування фармацевтичної діяльності в Україні та за кордоном.
 - Порядок присвоєння та особливості застосування назв ЛЗ.
 - Характеристика основних класифікацій ЛЗ.
 - Характеристика фармацевтичного законодавства ЄС.
 - Комп'ютерні програмні комплекси, що використовуються у фармації.
 - Організації безрецептурного відпуску ЛЗ в Україні та у світовій фармацевтичній практиці.
 - Концепція відповідального самолікування пацієнтів.
 - Фармацевтична опіка в процесі відпуску безрецептурних препаратів.
 - Системи маркування та штрихового кодування ЛЗ.

- Проблеми екстемпорального виготовлення ЛЗ в Україні.
- Тариф як історична і соціально-економічна категорія.
- Методика визначення тарифів за виготовлення ЛЗ.
- Організація обліку рецептури.
- Організація безоплатного і пільгового відпуску ЛЗ.
- Організація предметно-кількісного обліку (ПКО) лікарських засобів в аптеці.
- Регулювання обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів на міжнародному рівні.
- Порядок ліцензування діяльності, пов'язаної з обігом контрольованих речовин.
- Організація обігу наркотичних (психотропних) ЛЗ в закладах охорони здоров'я.
- Відповідальність посадових осіб за порушення встановлених правил обігу ЛЗ.
- Проведення утилізації та знищення неякісних або з вичерпаним терміном придатності ЛЗ.
- Організація постачання лікарських засобів в аптеки.
- Вибір постачальника лікарських засобів та виробів медичного призначення.
- Нормативно-правове регулювання оптової торгівлі ЛЗ.
- Організація роботи оптової фірми (аптечного складу). Організація постачання аптек.
- Зовнішньоекономічна діяльність у фармацевтичній галузі.

15. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 1 «ОРГАНІЗАЦІЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ»

1. Організація фармацевтичного забезпечення населення в Україні. Законодавча та нормативна база функціонування фармацевтичної галузі.
2. Соціально-економічне значення фармацевтичної діяльності.
3. Організаційна структура аптечних закладів.
4. Охарактеризувати документи, потрібні для подання до Державної служби України з ЛЗ та контролю за наркотиками з метою одержати ліцензії на роздрібну торгівлю ЛЗ.
5. Організаційна структура фармацевтичної галузі та її державне регулювання в Україні.
6. Порядок відкриття аптек та ліцензування їх діяльності.
7. Порядок відкриття аптек та ліцензування їх діяльності.
8. Завдання, функції аптек та їх структурних підрозділів. Класифікація аптек.
9. Матеріальна відповідальність працівників аптек та фармацевтичних фірм.
10. Класифікації лікарських засобів у світовій фармацевтичній практиці.
11. Зарубіжний досвід організації системи медичного страхування.
12. Основні типи моделей медичного страхування: стисла характеристика.
13. Порядок роботи аптек з товарними запасами за умов виникнення надзвичайних ситуацій.
14. Правила проведення вхідного контролю якості ЛЗ.
15. Зберігання ліків та товарів аптечного асортименту за умов виникнення надзвичайних ситуацій.
16. Документальне оформлення відпуску товару у інші відділи та структурні підрозділи аптеки, ЛПЗ за умов виникнення надзвичайних ситуацій.
17. Особливості одержання, приймання та належного зберігання наркотичних лікарських засобів, психотропних речовин та прекурсорів в особливий період.
18. Організація безрецептурного відпуску в Україні та у зарубіжній фармацевтичній практиці.
19. Система ОТС-препаратів. Основні вимоги, що пред'являються до препаратів безрецептурного відпуску.
20. Концепція відповідального самолікування. Організація фармацевтичної опіки.
21. Рецептурно-виробничий відділ аптеки, його функції, штат, оснащення.
22. Загальні правила виписування рецептів, форми рецептурних бланків.
23. Правила прийому рецептів.
24. Категорії амбулаторних хворих, які одержують ліки на умовах 50% оплати, особливості оформлення пільгових рецептів, їх облік.
25. Категорії амбулаторних хворих, які одержують ліки безкоштовно, особливості оформлення рецептів.

26. Правила виписування рецептів на лікарські засоби. Види рецептурних бланків.
27. Правила оформлення рецептів на наркотичні (психотропні) лікарські засоби, термін дії та зберігання рецептів у аптеці.
28. Особливості відпуску з аптек наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів.
29. Порядок ліцензування діяльності, пов'язаної з обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.
30. Визначення вартості екстемпоральних ліків у аптечних закладах.
31. Предметно-кількісний облік у аптечних закладах, його документальне оформлення.
32. Рецептатура як економічний показник діяльності аптек, види рецептури, структура, облік амбулаторних рецептів.
33. Пільгова рецептатура, особливості обліку та порядок відшкодування аптеці вартості ліків, відпущених на пільгових умовах.
34. Державна система контролю якості лікарських засобів в Україні.
35. Види внутрішньоаптечного контролю якості ліків, їх стисла характеристика.
36. Організація вхідного контролю якості фармацевтичних товарів у організаціях оптової торгівлі, аптеках (фармацевтичних фірмах).
37. Організація роботи відділу запасів. Завдання та функції відділу, штат.
38. Організація зберігання наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів у аптечних закладах.
39. Організація постачання аптек. Нормативно-правове регулювання та вимоги до оптової торгівлі ЛЗ та ВМП.
40. Аптечний склад (база) – завдання, функції, класифікація.

16. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА РОБІТ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 1

«ОРГАНІЗАЦІЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ»

1. Складання алгоритму відкриття аптеки та ліцензування її діяльності. Ознайомлення зі статутними документами фірми.
2. Заповнення типового договору про повну матеріальну відповідальність. Заповнення договору оренди.
3. Аналіз основних моделей медичного страхування. Розрахунок суми відшкодування вартості лікування (реімбурсації).
4. Здійснення класифікації та групування препаратів за заданими критеріями для певних користувачів.
5. Здійснення приймання рецептів, аналіз помилок. Виписування та оформлення рецептів.
6. Таксування екстемпоральних лікарських прописів. Визначення тарифів за виготовлення лікарських форм в умовах аптек. Таксування лікарських прописів за допомогою автоматизованих комп'ютерних систем.
7. Здійснення обліку рецептури.
8. Заповнення документів предметно-кількісного обліку лікарських засобів у аптеках.
9. Організація вхідного та внутрішньоаптечного контролю якості лікарських засобів. Відображення результатів контролю якості лікарських форм у відповідних документах.
10. Документальне оформлення відпуску товарів з відділу запасів.

17. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

Підсумковий контроль проводиться на 2-му практичному занятті після завершення модуля 1. Здійснюється контроль теоретичних знань та практичних навичок і вмінь. Максимальна кількість балів модульного контролю становить 200. Модуль вважається зарахований, якщо студент набрав не менше 120 балів.

Початковий рівень визначається на першому практичному занятті за допомогою письмової контрольної роботи, яка складається з 10 тестових завдань.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять у формі:

- індивідуального усного опитування за теоретичними питаннями на основі рекомендованої літератури, які включені до методичних розробок з відповідних тем;

- у формі тестових завдань з однією правильною відповіддю та розв'язування ситуаційних задач за темою заняття на основі рекомендацій у методичних розробках;
- у формі письмових контрольних робіт.

Підсумковий контроль здійснюється по завершенню модуля і включає в себе контроль теоретичних знань, практичних навичок і вмінь (перевірка рівня засвоєння практичних вмінь і навичок у формі усного опитування та розв'язування тестових завдань).

Форми підсумкового модульного контролю успішності навчання мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки і здійснюватися у вигляді вирішення тестових завдань та ситуаційних задач. Підсумкове заняття проводиться у 3 етапи:

I етап - індивідуальна контрольна письмова робота, яка містить 4 контрольних запитань. Правильна відповідь на кожне запитання оцінюється в 10 балів;

II етап - перевірка рівня засвоєння практичних вмінь і навичок у формі усної співбесіди з основних розділів організації та економіки фармації: поняття про організацію фармацевтичного забезпечення населення, організацію роботи відділів аптеки, правила виписування та приймання рецептів, поняття системи обліку в аптеці, види нормативно-правових актів, основи фармацевтичної економіки. Цей етап оцінюється у 20 балів.

III етап - вирішення ситуаційних та розрахункових задач – 20 балів.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які повністю відвідали аудиторні навчальні заняття з дисципліни, передбачені навчальною програмою, та при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну. Студенту, який не виконав всі види робіт, передбачені навчальною програмою, з поважної причини, вносяться корективи до індивідуального навчального плану і дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну.

Оцінка за модуль визначається на підставі суми оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового модульного контролю (ПМК) (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, яку студент може набрати під час вивчення кожного модуля, становить 200, у тому числі:

за поточну навчальну діяльність - 120 балів;

за результатами підсумкового модульного контролю - 80 балів.

18. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА З ДИСЦИПЛІНИ

Під час оцінювання засвоєння кожної теми модуля студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою та за 200-бальною шкалою з використанням прийнятих та затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми. Студент повинен отримати **оцінку з кожної теми**. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем у модулі.

Номер модуля кін-ть навчальних год. кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість оцінюваних практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок							Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання як виду СРС			
			5	4	3	2	5	4	3	
Модуль 1 90/3,0	2 (№1,2)	22	5	4	3	0	10	8	6	72

Не оцінюються теми: №14, 18, 20, 23, 25

Для модуля 1:

Максимальна кількість, яку може набрати студент при вивченні модуля, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5» на кількість тем у модулі дорівнює **120 балам** ($120=22*5+10$).

Мінімальна кількість балів, з якою студент допускається до складання підсумкового контролю модуля – **72 бали** ($72=22*3+6$).

Кількість балів за різні види індивідуальної самостійної роботи студента залежить від її обсягу і значимості, але складає не більше 10 балів. Таким чином:

Оцінка «5» конвертується в 10 балів;

«4» – у 8 балів;

«3» – в 6 балів.

19. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

19.1 Основна (базова):

1. Організація та економіка фармації. Ч. 1. Організація фармацевтичного забезпечення населення: нац. підруч. для студ. вищ. навч. закл. / А.С. Немченко, В.М. Назаркіна, Г.Л. Панфілова та ін.; за ред. А.С. Немченко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. – 360 с. – (Національний підручник).
2. Організація та економіка фармації. Ч. 2. Системи обліку в фармації: нац. підруч. Для студентів вищ. навч. закл. / А.С. Немченко, В.М. Назаркіна, О.П. Гудзенко та ін.; за ред. А.С. Немченко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2016. – 416 с. – (Національний підручник).
3. Бухгалтерський облік на підприємствах фармацевтичної галузі : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / авт. А.С. Немченко, С.В. Огарь, І.В. Кубарева та ін.; За ред. А. С. Немченко. – Х.: НФаУ, Золоті сторінки, 2011. – 264 с.
4. Організація та економіка фармації: навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл./ І.В. Вершкова, В.В. Крикля, О.В. Мартинова, Л.О. Горяча; за ред. І.В. Вершкової. – Х.: Вид-во НФаУ: Золоті сторінки, 2016. – 292 с.
5. Практикум з організації та економіки фармації: навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл./ В.П.Горкуша, Л.А. Дмитренко, Н.П. Завадська, В.В. Кобрин, Н.М. Косяченко.; за ред. Н.М. Косяченко. – К.: ВСВ «Медицина», 2015. – 280 с.
6. Збірник деяких нормативно-правових актів щодо здійснення діяльності у фармації. Упорядники Зеленюк В.Г., Геруш О.В., Горошко О.М. – Чернівці, 2017. – 340 с.

19.2 Допоміжна:

1. Москаленко В.Ф., Яворівський О.П., Цехмістер Я.В., Кричевська О.Я., Ніженковська І.В. та ін. Організація та економіка фармації. Модуль 1. Організація фармацевтичного забезпечення населення. Навч. посіб. для підготовки до практичних занять / В.Ф. Москаленко, О.П. Яворівський, Я.В. Цехмістер, О.Я. Кричевська, І.В. Ніженковська та ін.; за ред. академіка НАМН України В.Ф. Москаленка. – К.: ВСВ «Медицина», 2013. – 216 с.
2. Організація та економіка фармації. Модулі 2-3. Системи обліку й основи економіки у фармації: Навч. посіб. для підготовки до практичних занять / В.Ф. Москаленко, О.П. Яворівський, Я.В. Цехмістер та ін.; за ред. В.Ф. Москаленка. – К.: ВСВ «Медицина», 2013. – 432 с.
3. Громовик Б.П., Терещук С.І., Чухрай І.Л. Організація та економіка фармації. – Вінниця, Нова книга, 2009. – 816 с.
4. Вершкова І.В., Крикля В.В. Правила таксування рецептів. Методичні рекомендації з предмету «Організація і економіка фармації». — Х.: Вид-во НФаУ, 2003. — 48 с.
5. Терещук С.І., Новикевич А.М., Чухрай І.Л. Система бухгалтерського обліку в аптеках: навч. посіб. — Вінниця: Нова книга, 2003. — 280 с.
6. Панфілова Г.Л., Немченко А.С., Немченко О.А. Організація фармацевтичної допомоги населенню в умовах медичного страхування: монографія. — Х., 2009. — 228 с.

Інформаційні ресурси

Сервер дистанційного навчання БДМУ – <http://moodle.bsmu.edu.ua/>

Сайт МОЗ України – <http://www.moz.gov.ua>

Сайт Верховної Ради України – <http://rada.gov.ua/>

Сайт Кабміну України (урядовий портал) – <http://www.kmu.gov.ua/>

Сайт Державної служби статистики України – <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Держслужба України з ЛЗ та контролю за наркотиками – <http://www.diklz.gov.ua/>

Державного експертного центру ЛЗ – <http://www.dec.gov.ua/>

20. УКЛАДАЧІ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

1. Геруш Олег Васильович – завідувач кафедри фармації, доцент, к.фарм.н.
2. Сидор Валерія Валеріївна – викладач закладу фахової передвищої освіти фахового коледжу БДМУ.